

УНІКАЛЬНИЙ ДОКУМЕНТ

УДК [930.253:82.0](092)(477)

Л. В. БАТРАК*

АВТОБІОГРАФІЯ ІВАНА БАГРЯНОГО (з фондів ЦДАГО України)

Публікується автобіографія Івана Багряного, написана ним власноруч у січні 1944 р., напередодні еміграції за кордон.

Ключові слова: Іван Багряний; письменник; автобіографія; еміграція.

“...Я хочу бути тільки людиною,
яких мало на світі ...
Я хочу бути тільки нею ...”

(Іван Багряний. “Аве Марія”)

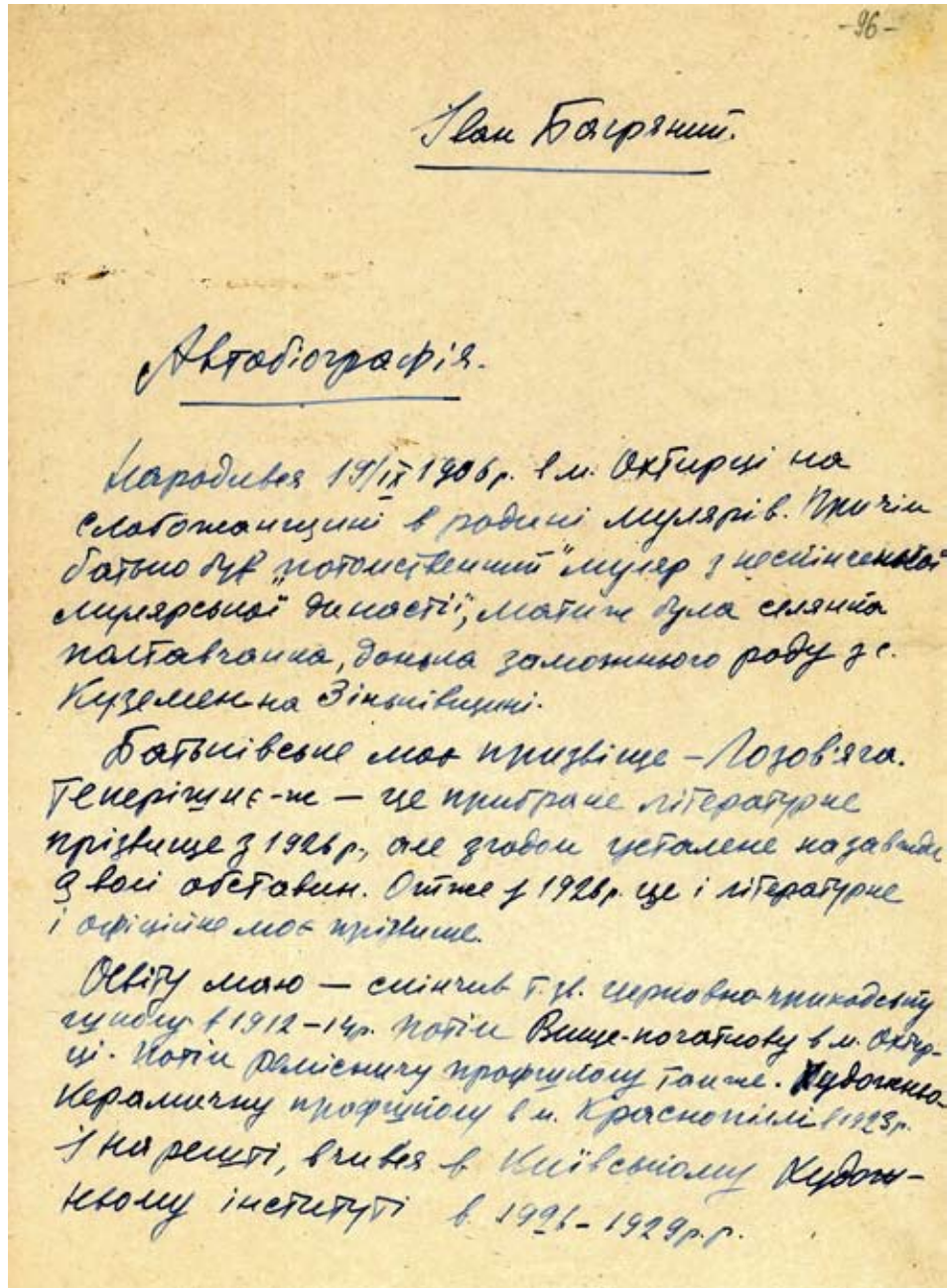
Початок 1990-х років – період становлення української державності – характеризується поверненням із забуття або відкриттям імен славних синів України, котрі зі зрозумілих причин протягом багатьох років перебували в опалі. Серед плеяди видатних українських та культурних діячів, які стали в опозицію до радянської влади, був талановитий письменник, публіцист, політичний діяч Іван Павлович Багряний (1906–1963).

Пересічному читачеві це ім’я майже невідоме, оскільки було зроблено все можливе і неможливе, щоб голос патріота, який усім серцем болів за Україну, не був почутий на Батьківщині. Визнання заслуг Івана Багряного прийшло лише у 1992 р., коли постановою Кабінету Міністрів України йому була присуджена Державна премія ім. Т. Г. Шевченка (посмертно) за романи “Сад Гетсиманський” і “Тигролови”, що були вперше надруковані в 1950-х роках за кордоном.

Іван Багряний пройшов складний і тернистий життєвий шлях. Він повною мірою відчув на собі репресії та утиски, переслідування органів НКВС. Івана Багряного звинувачували в тому, що його літературні твори є проявами контрреволюційної агітації. За арештом і численними допитами у 1932 р. настали і спецпоселення на Далекому Сході, й втеча до України, і новий арешт у дорозі, а потім – ув’язнення в Байкало-Амурському таборі (БАМТАБ). У 1940 р. І. Багряний повернувся додому.

---

* *Батрак Лариса Володимирівна* – завідувач сектору користування документами Центрального державного архіву громадських об’єднань України.

Автобіографія Івана Багряного.
ЦДАГО України, ф. 269, оп. 2, спр. 105, арк. 96.

Друкувався також вперше 7 1926р. ~~в журналі~~ ^{в журналі} ~~«Молоде»~~
 деготувався вперше в журналі «Молоде»
 Відтоді друкувався регулярно в журналах
 «Мистецтво і революція», «Червоний Мистецтво»,
 «Молоде», «Веселіє», «Червоний Чим», «Червоні
 «Квіти», «Уж», тощо.

Окремо видано: збірку поезій «До мене
вчора» кан. В-ва «Маса» 1928р. Київ.

Відомий роман «Смелі» накладом
 в-ва «Книгоспілка» 1929р. Харків.

Роман «Візе Марія» авторським накладом 1929р.
 і книжкою нарисів «Кривби над Рабором»
 накладом в-ва «Рух», 1931р. Харків.

В свій час намішав до літературного учру-
 новання «Маре». По заглибленні в літера-
 турних учрування не намішав. Німощі, намішав
 до «Муз», але то до 1926р. ~~в журналі «Молоде»~~

В критичних розправах про мою творчість зараз
 помітно лише 2 статті варті уваги; перша
 пром, що зіграла фатальну роль в моїм ~~житті~~
~~творчості~~, — це ~~власна~~ ~~розши-~~
 рені пограма стаття в газеті «Кривби»
 № 10 за 1930 рік під заголовком «Курчумський
 мляком». В ній підведено було під сумнів
 всі мої літературні діяльності до 1920 року,

з постаненою працею як "контрреволюційною,
 антирадянською, націоналістичною" метою.
 Після того НКВД (тоді ще ВМУ) не забарився
 вжити заходів. ^{на рахунок "Синька"}
 Друка стаття-рецензії в газеті "Містечкі
 Дні" (Одеса) п. Яремківського. ^{за це авторі вважали постраждав разом з автором "Синька"}
 Крім цієї було кілька рецензій на одній
 газеті в Одесі, але дніком рецензіїм верхов
 не цікавився, тому то і не намагаюся від з'ясу
 друковано. Здебільша мали, що з наміром.
 Це для мене моя літературна моя "проблема" до
 1932р. Більшість з максималістичною ілюзією
 були надрізані за советі. Це що друковано
 тільки газетою ~~...~~ і мене характеризувати
 автора "Містечкі Дні", "Вандер" друкована в
 "З. М." "Конт", "Синька" (роман) та передмова
 до "Ручейка", а також друкована з "В полі гала".
 Але головний ворогів створили не тільки я, або
 інші кадри по руйнуванню молоді і карєрні
 потрапили до ВМУ, але от газети з епокей
 "Комета". Або ж там без наві" можна побачити
 світ, але от цитати (зім книжки) "В полі гала". Чувати
 з цього цитати друковані в "ревізії ревізії" та
 "З. М." Ціла книжка не пройшла через
 "Солов'їні з міркувань політичного порядку і
 речових" і так і загинула до у О. Писаренка.
 Може в її газетою відновив Генер.
 Хоч і не зручно говорити про неї тільки заш-
 куючи, але з міркувань, що може-ж там

Знай дурого і комедію, хот і зні, хоч і х
висати в біографію, лі гості тої біографіі: -99-

В 1927-28 р. була написана історична повість „Маркус
Бочуровича“. Рукопис зашлук спонфірмований
тими арешті 1932р. Там само рукописи 2-х
більших томів: „Мурари“ та „Мисливська
свиста“.

В 1932 р. мене було заарештовано і по довгих
місяцях самотнього ув'язнення ділено на Бровар
до товариств, в „Совітала“.

В 1938 році з повернення на Україну і різко
гену з дві був заарештований знову і провів
2-році в Харківській тюрмі УСБ НКВД.

В касидоч „розрину Емеліччини“ від звільнення
1940 році, але без права виїзду з рідного міста, годто
з Одіри.

За першого судини і тюрми кансал Ні релі:
1. Золотий Вулмеранг - фундаментаційний ~~книж~~ твір, і
2. повість „Гаме Селіске“.

Обидва рукописи ранили мене при арешті в
1938р. Були спонфірмовані:

Мотє завдячуючи своїй пошті ~~книж~~
~~книж~~ першу рік з ~~книж~~ реставрую, примайши
на стогові з її реставрувал шайне кололону.

Міме тюрми до літератури (годто до друку) при
світках не повертався ~~книж~~. Прочував
єлі худомшич в провінційному крає „Вертав-
колу“ театрі і в Меленка. Го і викладав малювання
тими офіційну думабурі. Там гаси мацювал

В літературі без сліду на вічність. -100-5
 При кількох уже написав віссу-сорту
 „Генерал“, що мала йти в Охридському театрі, але
 не встигла побачити світ. Кільку середьних,
 оповідань та різних статей для місячного оповідального
 часопису. Графікував, малював. ~~Автомобілі~~
 Карети мандували до Львова.
 За час перебування тут написав повість
 про далекосхідних ринків «Тигрови»,
 кілька дрібніших повістей. А також кращою
 шовд прозовим романом-хронікою «Масіт-
 раць на той світ» (~~про~~ ~~три~~ ~~і~~ ~~галі~~ ~~і~~ ~~світ~~
 лет воки думи).
 11/5/44.
 М.Літ.
 Іван Багряний
 Водом бібліографічним-дані.

У роки Великої Вітчизняної війни, проживаючи в окупованому німцями рідному містечку Охтирка на Сумщині, Іван Багряний працював декоратором у місцевому театрі й редактором газети “Голос Охтирщини”. В 1943–1944 рр. він перебував у лавах українських повстанців, боровся з нацистськими загарбниками, брав участь у підготовці та організації політичного центру українського підпілля – Української Головної Визвольної Ради.

Після закінчення війни І. Багряний залишився в Європі і долучився до громадсько-політичного життя української еміграції. Саме в той час сотні тисяч українців-емігрантів опинилися в тимчасових таборах у Західній Європі – без засобів до існування, без впевненості у завтрашньому дні. Український емігрантський потік був неоднорідний, штучно поділений обставинами на “східняків” та “західняків”. У таких умовах потрібно було створювати організації, які б об’єднували людей, допомагали їм вистояти.

Іван Багряний з однодумцями заснував і згодом очолив Українську революційно-демократичну партію (УРДП), в лавах якої йому вдалося згуртувати найкращі свідомі та віддані Україні сили. До останніх днів свого життя він відстоював принципи гуманізму в стосунках між людьми, право кожного народу жити вільно і спокійно. Він закликав згуртовуватися, консолідуватися, відкинути суперечки і чвари, не бути рабами, вірити в себе, боротися за вільну, незалежну, демократичну Україну. Помер Іван Багряний 25 серпня 1963 р. і похований у Новому Ульмі (Німеччина).

У фондах архіву зберігаються документи, свого часу зібрані українським архівістом і громадсько-політичним діячем В. Міяківським. Серед них – автобіографія Івана Багряного, написана власноруч напередодні його еміграції за кордон у січні 1944 р., яка публікується вперше.

Публикується автобиография Ивана Багряного, написанная им от руки в январе 1944 г., перед эмиграцией за рубеж.

Ключевые слова: Иван Багряный; писатель; автобиография; эмиграция.

The is published the autobiography of Ivan Bagryanyi, he wrote in January 1944 before the emigration.

Keywords: Ivan Bagryanyi; writer; autobiography; emigration.